

การเสริมสร้างความสุขในการเรียนของ นักศึกษาพยาบาลโดยใช้กระบวนการ สุนทรียแสวงหา*

The Enhancement of Happiness in Studying of the Nursing Students Using an Appreciative Inquiry Process*

พิไลพร สุขเจริญ** จิดาภา พลรักษ์** รภัทพร เพชรสุข***

Pilaiporn Sukcharoen** Jidapa Polruk** Raphatphorn Petchsuk***

Received : 3/1/2562

Revised : 10/3/2563

Accepted : 10/3/2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหา เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย แบบเจาะจงด้วยแบบวัดความสุขในการเรียน คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2561 ที่มีระดับความสุขในการเรียนต่ำ จำนวน 12 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบคำถามสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดโปรแกรมสุนทรียแสวงหา 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การค้นพบประสบการณ์ 2) การสร้างฝันภาพ 3) การออกแบบวิธีการปฏิบัติ และ 4) การลงมือปฏิบัติเพื่อสานฝันให้เป็นจริง และสร้างความเชื่อถือได้ด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านบุคคลผู้ให้ข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูลใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม และการทบทวนหลังการปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ความสุขในการเรียน มี 3 ประเด็น ได้แก่ การมีความสามารถในการเรียน การมีความสามารถในการดูแลผู้อื่นและครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากสังคม ภาพฝันที่เสริม สร้างความสุขในการเรียน ได้แก่ การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และสำเร็จการศึกษาในระยะเวลา ที่กำหนด กิจกรรมเสริมสร้างความสุขในการเรียน มี 4 กิจกรรม ได้แก่ การรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเตรียมความพร้อมในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การสำรวจตนเองเพื่อแก้ไขและพัฒนา และการขอคำแนะนำจากบุคคลที่ไว้วางใจ และ

* ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติปีงบประมาณ 2562

** อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*** อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยวิทยาศาสตร์การแพทย์เจ้าฟ้าจุฬาภรณ

ผลลัพธ์การปฏิบัติ มี 3 ประเด็น ได้แก่ การเข้าใจบทเรียนเพิ่มขึ้น คะแนนสอบวัดความรู้ดีขึ้นและผ่านตามเกณฑ์ และการมีความวิตกกังวลลดลง

ผลการวิจัยนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุข และประสบความสำเร็จในการเรียน

คำสำคัญ: ความสุข กระบวนการสุนทรียแสวงหา นักศึกษาพยาบาล

ABSTRACT

This study aimed to investigate effects of the enhancement of happiness in studying of nursing students using an appreciative inquiry process. A participatory action research was performed. A purposive sampling technique was used to select the study participants: 12 sophomore nursing students registered for the academic year 2018, Surattani Rajabhat university with low level of happiness in studying measured by the Happiness in Studying Scale were selected. An instrument used was a guideline for group discussions built on an appreciative inquiry framework which consisted of four stages: 1) discovering the experience, 2) weaving the dream image, 3) designing the action plan, and 4), executing the action to achieve the dream. Data triangulation was performed to test the validity. Participatory observation, focus group, and after action review (AAR) were used to collect data; content analysis was used for qualitative data analysis.

Results showed that 1) Three themes of happiness in studying were found: had high academic performance, had ability to care for others and families, and obtained social acceptance. 2) The dream image that foster happiness in studying was to have positive relationship with others and be able to graduate on time. 3) There were four types of the activities fostering happiness in studying: formed a group for experience sharing, prepared for studying in both theory and practicum, practiced self-exploration to make an improvement, and asked for suggestions from trustworthy people. 4) Three themes of the outcomes of the actions were found: understood a lesson better, obtained better results and passed the criteria of achievement tests, and had less anxiety. These results can be implemented in the management of learning activities to foster happiness and successful learning for nursing students.

Keywords: Happiness; Appreciative Inquiry Process; Nursing Students

* This research is part of a research project funded by the National Research Council of Thailand in the fiscal year of 2019.

** Nurse Instructor, Faculty of Nursing, Surattani Rajabhat University

*** Nurse Instructor, Faculty of Nursing, HRH Princess Chulabhorn college of Medical Science

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาบุคคลให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีสติปัญญา และมีความสุขในการใช้ชีวิต ทั้งยังเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความสามารถในการปรับตัวต่อ สิ่งต่างๆ เกิดความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขซึ่งสอดคล้องตามเจตนารมณ์ และจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ว่าการศึกษาที่มีจุดเน้นหลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์แบบทั้งร่างกาย และจิตใจ และประพฤติตนที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ¹ การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงต้องเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศ และสอดคล้องกับมาตรฐานของวิชาชีพและระบบการประกันคุณภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข^{1,2}

ความสุขในการเรียน จึงเป็นตัวสะท้อนถึงระดับความสุข และคุณภาพชีวิตของผู้เรียน^{2,3} ผู้เรียนที่มีความสุข จึงมีแนวโน้มของการเกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิต และต้องการพัฒนาดตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น³ การที่ระบบการศึกษาพยาบาลมีความแตกต่างจากระบบการศึกษาอื่น คือ นักศึกษาพยาบาลต้องมีความรู้ภาคทฤษฎี และต้องให้การพยาบาลเพื่อดูแลผู้รับบริการในทุกกลุ่มโรค การจัดระบบการเรียนการสอนทางการพยาบาล หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายจึงมีส่วนช่วยเสริมสร้างความสามารถด้านการปรับตัวต่อการเรียนโดยเฉพาะด้านความรู้ และทักษะการปฏิบัติการพยาบาล และด้านคุณธรรมและจริยธรรมวิชาชีพ^{2,4} เพื่อให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ และสามารถให้การพยาบาลอย่างมีความสุข

เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดความสุขในการเรียน พบว่า นักศึกษาพยาบาลได้ให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยในสถานการณ์จริง ส่งผลให้เกิดความเครียด และวิตกกังวล ประกอบกับช่วงวัยของนักศึกษาพยาบาลที่ชอบสิ่งแปลกใหม่และท้าทาย แต่บทบาทที่ได้รับ คือ การดูแลผู้ป่วยที่ต้องมีความรับผิดชอบสูงซึ่งแตกต่างจากช่วงวัยปกติ⁵ จึงอาจทำให้นักศึกษาพยาบาลขาดความมั่นใจในตนเอง และเชื่อมโยงไปสู่ความรู้สึกไม่พึงพอใจและไม่ยินดีต่อการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ^{4,6,7} นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลสนับสนุนสำคัญ ว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีอัตราการลาออกกลางคันในระหว่างกำลังศึกษาสูงขึ้นโดยมีสาเหตุจากความเครียด และขาดความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ทำให้มีโอกาสเกิดความวิตกกังวล และภาวะซึมเศร้าได้สูงกว่านักศึกษาในสาขาอื่น⁸ ถ้ามีการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความพึงพอใจในการเรียนโดยเฉพาะการเรียนภาคปฏิบัติ จะทำให้เกิดความพร้อมต่อการเรียนรู้ เกิดความสุขในการเรียน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น^{4,7,9}

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาลจึงมีความสำคัญอาทิ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เสริมสร้างความแข็งแกร่งในชีวิตให้แก่ผู้เรียน⁵ และอาจารย์พยาบาลมีความเข้าใจในตัวตนของผู้เรียน ให้ความรัก ความเมตตาแก่ผู้เรียน รวมถึงปัจจัยด้านลักษณะอาจารย์ ลักษณะการเรียนการสอน ลักษณะนักศึกษา ลักษณะวิทยาลัย ลักษณะนักศึกษาร่วมวิทยาลัย และลักษณะบิดามารดา และผู้ปกครอง และปัจจัยด้านความพึงพอใจในการเรียน ความสนใจใฝ่เรียนรู้ทัศนคติต่อวิชาชีพ ความพึงพอใจในตนเอง และความสุขในการเรียนล้วนส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลทั้งสิ้น^{2,10} อาจารย์พยาบาลจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดพลังการเรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข¹¹

เมื่อศึกษาวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุขในการเรียนพบว่า กระบวนการสุนทรียแสวงหาเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุขในการเรียน เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการค้นหาสิ่งที่ดีที่สุดในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของกลุ่มบุคคล มีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นหาประสบการณ์ด้านความสุขในการเรียน (Discovery) การสร้างภาพฝันที่แสดงถึงความสุขในการเรียน (Dream) การออกแบบกิจกรรมที่ทำให้ภาพฝันเป็นจริง (Design) และการกำหนดวิธีการและลงมือปฏิบัติเพื่อสานฝันให้เป็นจริง (Destiny)¹² กระบวนการสุนทรียแสวงหาจึงเป็นวิธีการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาระบบการเรียนรู้เดิม เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ และเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาคุณภาพ และมีระบบการเรียนรู้ที่ดีขึ้น¹³

นอกจากนี้ ยังมีผู้นำกระบวนการสุนทรียแสวงหาไปใช้ในระบบการแพทย์และการสาธารณสุขอย่างหลากหลาย ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือ บุคลากรทางการแพทย์เกิดองค์ความรู้และประสบการณ์ใหม่ในการดูแลผู้ป่วย เกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ เกิดความคิดบวกต่อตนเอง และเกิดความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงระบบสุขภาพ และวิธีการดูแลผู้ป่วยให้ดีขึ้น^{14,15} ทั้งนี้ยังมีส่วนทำให้นักเรียนเกิดการรับรู้ตนเองเพิ่มขึ้นเกิดความ ต้องการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นด้วยตัวเอง เกิดความสนใจใฝ่รู้ และมีพฤติกรรมด้านการเรียนที่ดีขึ้น¹⁶ จึงเป็นข้อมูลสนับสนุนได้ว่ากระบวนการสุนทรียแสวงหามีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการปรับเปลี่ยนความรู้สึกที่มีต่อการเรียน เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และต่อการดูแลผู้ป่วย และเกิดความสุขในการเรียน

อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่ผ่านมาล้วนเป็นการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการเรียน และเป็นการค้นหาแนวทางเสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้เป็นหลัก^{2,4,7,10} แต่ยังไม่พบการศึกษาวิจัยที่เป็น การเสริม สร้างความสุขในการเรียนทั้งด้านการรับรู้

และประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหา¹⁶ ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหา” เพื่อเสริมสร้างความสุข ในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้เกิดมุมมองด้านบวกต่อการเรียน เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และมีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านการเสริมสร้างความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหา

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้อยู่บนฐานคิดความสุขในการเรียน ประกอบด้วย ความพึงพอใจในการเรียน และความพึงพอใจต่อสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ได้แก่ ลักษณะการจัดการเรียนการสอน ลักษณะของอาจารย์ผู้สอน และลักษณะความรู้สึกรักของผู้เรียนที่มีต่อการเรียน^{5,6,8,10} ร่วมกับฐานคิดกระบวนการสุนทรียแสวงหา 4 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นหาประสบการณ์ด้านความสุขในการเรียน (Discovery) การสร้างภาพฝันที่แสดงถึงความสุขในการเรียน (Dream) การออกแบบกิจกรรมเพื่อทำให้ภาพฝันเป็นจริง (Design) และการลงมือปฏิบัติเพื่อสานฝันให้เป็นจริง (Destiny)^{12,13} เพื่อทำให้ปรับเปลี่ยนความรู้สึกที่มีต่อการเรียน เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ต่อวิชาชีพและต่อการดูแลผู้ป่วย¹⁵ และมีพฤติกรรมการเรียน ที่ดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 100 คน ผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมด เนื่องจากเป็นกลุ่มนักศึกษาที่เริ่มขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ และได้ให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยในสถานการณ์จริงเป็นครั้งแรก จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่จำเป็นต้องเสริมสร้างให้ผู้เรียนกลุ่มดังกล่าวเกิดความสุขในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และสามารถให้การพยาบาลและดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยได้อย่างมีความสุข

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ประกอบด้วย แบบวัดความสุขในการเรียนที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับความสุขในการเรียน^{5,6,8,10} ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวนทั้งสิ้น 25 ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากอาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญด้านแนวคิดเชิงจิตวิทยา และมีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลจำนวน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน และพบว่า $IOC = 1$ จำนวน 24 ข้อ และ $IOC = 0.67$ จำนวน 2 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .804

วิธีการวิจัย ประกอบด้วย การวัดความสุขในการเรียนของประชากรทุกคน ได้แก่ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 จากแบบวัดความสุขในการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยที่มีระดับความสุขในการเรียนต่ำที่สุดตามลำดับ จำนวน 12 คน เพื่อให้ได้กลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน และอยู่ในบริบทเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหา¹²

ขั้นตอนที่ 2 การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสุนทรียแสวงหา

ผู้เข้าร่วมการวิจัย คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีระดับความสุขในการเรียนต่ำที่สุดตามลำดับจำนวนทั้งสิ้น 12 คน จากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

เครื่องมือ ประกอบด้วย แบบคำถามสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดโปรแกรม สุนทรีย

แสวงหา และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากอาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญด้านงานวิจัยเชิงคุณภาพ และมีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลจำนวน 5 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 3 ท่าน โดยข้อคำถามสนทนากลุ่มทั้งหมดถูกนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในกระบวนการสุนทรียแสวงหา 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการค้นหาประสบการณ์ด้านความสุขในการเรียน (Discovery) ขั้นตอนการสร้างภาพฝันที่แสดงถึงความสุขในการเรียน (Dream) ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมเพื่อให้ภาพฝันเป็นจริง (Design) และขั้นตอนการลงมือปฏิบัติเพื่อสานฝันให้เป็นจริง (Destiny)^{12,13} และสร้างความเชื่อถือได้ด้วยการตรวจสอบสามเส้า

วิธีการวิจัย เมื่อได้ผู้เข้าร่วมการวิจัยที่มีระดับความสุขในการเรียนต่ำที่สุดตามลำดับ จำนวน 12 คน จากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยด้วยกระบวนการสุนทรียแสวงหา 4 ขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างความสุขในการเรียน ใช้ระยะเวลารวมทั้งสิ้นประมาณ 9 ชั่วโมง และใช้เวลาจัดการเรียนรู้ช่วงนอกเวลาเรียน ประกอบด้วย

1. การค้นหาประสบการณ์เชิงบวกด้านความสุขในการเรียน (Discovery) ดำเนินการโดยการเล่าเรื่อง (Storytelling) จำนวน 1 ครั้ง ใช้ระยะเวลา 120 นาที เพื่อกระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกคนได้บอกเล่าเรื่องราว ความรู้สึก และประสบการณ์ที่ดีที่สุดของตนเองที่ทำให้เกิดความสุขในการเรียน ตัวอย่างแนวคำถาม ได้แก่ “ขอให้คุณเล่าเรื่องราว... ความรู้สึก...และประสบการณ์ที่ดีที่สุดที่ทำให้คุณเกิดความสุขในการเรียน”

2. การสร้างภาพฝันที่แสดงถึงความสุขในการเรียน (Dream) ดำเนินการให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยสร้างภาพ ฝันได้สื่อถึงความสุขในการเรียนร่วมกันด้วยการสนทนากลุ่ม จำนวน 1 ครั้ง ใช้ระยะเวลา 120 นาที ตัวอย่างแนวคำถาม ได้แก่ “คุณคิดว่าสถานการณ์ใดบ้างที่สามารถทำให้คุณเกิดความรู้สึกด้านบวก...เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน...และเกิดความสุขในการเรียน”

และ “ภาพฝันที่แสดงถึงความสุขในการเรียนของคุณ เป็นอย่างไร”

3. การออกแบบกิจกรรมที่ทำให้ภาพฝันเป็นจริง (Design) ดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้เข้าร่วมวิจัย จำนวน 1 ครั้ง ใช้ระยะเวลา 180 นาที เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ดำเนินการออกแบบวิธีการ หรือ กิจกรรมที่ทำให้ภาพฝันของกลุ่มเป็นจริง และเกิดความสุขในการเรียนร่วมกัน สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง ตัวอย่างแนวคำถาม ได้แก่ “*คุณจะทำกิจกรรมอย่างไร...เพื่อทำให้ภาพฝันที่แสดงถึงความสุขในการเรียนของคุณเป็นจริง*” และ “*ขอให้คุณร่วมกันคิด คำขวัญ/คติพจน์ประจำกลุ่มร่วมกัน...เพื่อทำให้เกิดความสุขในการเรียน*”

4. การลงมือปฏิบัติเพื่อสานภาพฝันที่แสดงถึงความสุขในการเรียนให้เป็นจริง (Destiny) และติดตามผลลัพธ์หลังการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน โดยผู้เข้าร่วมการวิจัยนำกิจกรรมที่คิดค้นร่วมกันในขั้นตอนที่ 3 (Design) ไปปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการติดตามผลลัพธ์จากการปฏิบัติจริง ด้วยการสนทนากลุ่ม จำนวน 1 ครั้ง (ระยะเวลา 120 นาที) ตัวอย่างแนวคำถาม ได้แก่ “*คุณคิดว่ากิจกรรม และวิธีการปฏิบัติที่คุณนำไปปฏิบัติเพื่อทำให้ภาพฝันเป็นจริง... มีข้อดี และข้อควรปรับปรุงอย่างไร*” และ “*คุณคิดว่ากิจกรรม..และวิธีการปฏิบัติที่คุณนำไปปฏิบัติเพื่อทำให้ภาพฝันเป็นจริง.. มีผลอย่างไรต่อคุณ*”

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาความเห็นชอบด้านจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม และการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เอกสารรับรองเลขที่ SRU 2019_008 รหัสโครงการ EC2019_008 วันที่รับรอง 4 กุมภาพันธ์ 2562 ก่อนการดำเนินการเก็บข้อมูลได้ชี้แจงวัตถุประสงค์วิธีดำเนินการ ของโครงการ และประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลทราบ และมีความเข้าใจที่ชัดเจนก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย

ทั้งนี้ นักศึกษาพยาบาลเข้าร่วมการวิจัยมีการลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และมีสิทธิในการปฏิเสธเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลต่อการเรียน

ระยะเวลาการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหาในการเสริมสร้างความสุขในการเรียนให้นักศึกษาพยาบาลจึงต้องใช้เวลาการวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยดำเนินการวิจัยในระหว่างภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ระยะเวลาเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม 2561 ติดตามผลลัพธ์หลังการปฏิบัติ 2 เดือน ในเดือนกุมภาพันธ์ 2562 และใช้เวลาเก็บข้อมูลการวิจัยในช่วงนอกเวลาเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหาเพื่อเสริมสร้างความสุขในการเรียนเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีการจัดระบบข้อมูลจากการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของผู้เข้าร่วมการวิจัย และการสนทนากลุ่มกับผู้เข้าร่วมการวิจัย มีการแปลความหมายและทำความเข้าใจในข้อมูลที่ค้นพบด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)¹⁷ เพื่อจัดกลุ่มของข้อมูลที่มีอยู่ การลงรหัสข้อมูล การจัดกลุ่มของข้อมูลที่มีความคล้ายกันหรือสัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน มีการแปลความและการอ้างอิงหรือข้อสรุปของข้อมูล เพื่อสรุปข้อมูลภาพรวมจากการใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหาเพื่อเสริมสร้างความสุขในการเรียน มีการตรวจสอบความตรงของข้อมูลจากผู้เข้าร่วมการวิจัย (Member Checking) เพื่อยืนยันข้อสรุปของผู้วิจัย และยืนยันในข้อค้นพบที่ได้จากผู้เข้าร่วมการวิจัย พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) จากอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนทางการ

พยาบาล 5 ปีขึ้นไป 2 ท่าน การตรวจสอบสามเส้า ด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) จากนักวิจัยที่มีประสบการณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ 2 ท่าน และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) จากผู้วิจัยที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการสนทนากลุ่ม¹⁷

ผลการวิจัย

1. จากการคัดเลือกประชากรเพื่อเป็นกลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2561 มีความสุขในการเรียนอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.88) ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็น นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ที่มีค่าเฉลี่ยความสุขในการเรียนต่ำที่สุดตามลำดับ โดยมีความสุขในการเรียนอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก (Mean = 3.09 ถึง 3.52 ตามลำดับ) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหา เนื่องจากกลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้งหมดมีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน และอยู่ในบริบทเดียวกัน¹² นอกจากนี้ ยังทำให้ทราบถึงผลในการเสริมสร้างความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหาที่ชัดเจนขึ้น เนื่องจากเป็นกลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนที่มีระดับความสุขในการเรียน ต่ำ จากเหตุผลข้างต้นกระบวนการสุนทรียแสวงหาจึงเป็นวิธีจัดการเรียนรู้ที่มีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เกิดความสุขในการเรียนเพิ่มขึ้น และมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

2. จากการใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหากับผู้เข้าร่วมการวิจัย จำนวน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการค้นหาประสบการณ์ด้านความสุขในการเรียน (Discovery) ขั้นตอนการสร้างภาพฝันที่แสดงถึงความสุขในการเรียน (Dream) ขั้นตอนการออกแบบ

กิจกรรมเพื่อให้ภาพฝันเป็นจริง (Design) และขั้นตอนการลงมือปฏิบัติเพื่อสานฝันให้เป็นจริง (Destiny)^{12,13} ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามขั้นตอนของกระบวนการสุนทรียแสวงหา ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง ประสบการณ์ด้านความสุขในการเรียน (Discovery) จากการทำกิจกรรมกลุ่มกับผู้เข้าร่วมการวิจัยเพื่อค้นหาประสบการณ์เชิงบวกด้านความสุขในการเรียนด้วยวิธีการเล่าเรื่อง (Storytelling) สรุปประสบการณ์ด้านความสุขในการเรียน 3 ประเด็นต่อไปนี้

1) การมีความสามารถด้านการเรียน นักศึกษาพยาบาลทุกคนต้องเรียนภาคทฤษฎีและต้องนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริงจึงอาจส่งผลทำให้เกิดความผิดพลาดด้านอารมณ์และการรับรู้ และด้านจิตใจ นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่จึงให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า การไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเรียนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ จะทำให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล และขาดความสุขในการเรียนรู้ แต่หากมีความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนจะทำให้เกิดความตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน และเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ซึ่งจะนำมาสู่ความรู้สึกด้านบวกและทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

“พอเราได้มาเรียนพยาบาล...เราพยายามอ่านหนังสือมากขึ้น...เรารู้สึกว่าตนเองมาถึงจุดที่ตนเองสามารถทำได้...มันทำให้เรารู้สึกดีและภูมิใจในตนเองมากขึ้น” (ID4)

“ทุกวันนี้เราได้ไปสอนเพื่อนในกลุ่ม...เราพยายามทำการบ้านมากขึ้น ขยันมากขึ้น มันทำให้เราดีขึ้น” (ID5)

“เวลาที่เราจะสอบก็จะพยายามอ่านหนังสือให้มากขึ้น...ขยันแล้วตั้งใจเรียน มากขึ้น...และจำได้มากขึ้น...มันเลยทำให้เรารู้สึกดี...แล้วยังเวลาผลสอบออกก็ยังรู้สึกดีมาก” (ID7)

2) การมีความสามารถด้านการดูแลผู้อื่น และครอบครัว เมื่อนักศึกษาพยาบาลจบการศึกษา ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต นักศึกษาพยาบาลจะได้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีหน้าที่ดูแลและให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย และมีหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในสังคม และชุมชน เพื่อทำให้เกิดสุขภาพที่ดี นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่จึงให้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกันว่า การมีความสามารถในการดูแลช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงการได้ดูแลช่วยเหลือครอบครัว หรือญาติ ส่งผลทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการรับรู้ว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อครอบครัว และสังคม และสามารถเชื่อมโยงให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง และวิชาชีพ เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และเกิดความสุขในการเรียนและการใช้ชีวิต

“เราได้นำความรู้ที่มีไปใช้กับคนไข้รวมถึงครอบครัวของเราเอง...กับครอบครัว กับญาติพี่น้อง...มัน สามารถนำมาช่วยเหลือคนอื่น แล้วก็คนที่บ้านได้...มันทำให้รู้สึกมีความสุขอย่างบอกไม่ถูก”(ID1)

“ตอนนั้นคนที่บ้านเราไม่สบายแต่เราก็ได้ไปให้การดูแลตามที่เราได้เรียนมา..เราเองรู้สึกดีใจมาก...เราเรียนมาแล้ว...เราให้คำแนะนำ ดูแล แล้วช่วยเขาได้มันดีใจมาก” (ID3)

3. การได้รับการยอมรับจากสังคม นักศึกษาพยาบาลถือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพพยาบาล และมีหน้าที่ให้การดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริง นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่จึงมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ขณะให้การดูแลผู้ป่วย หากผู้ป่วยและครอบครัว บุคลากรทีมสุขภาพ และเจ้าหน้าที่ในแหล่งฝึกให้การยอมรับในตัวตน และความสามารถของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ การได้รับคำชมเชย หรือได้รับคำพูดที่ดี จะทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความรู้สึกด้านบวกต่อตนเอง และต่อวิชาชีพพยาบาล เกิดความมั่นใจในตนเอง และเกิดความสุขในการเรียนรู้

“พอเราไปให้การดูแลทุกวัน...คุยกับเขาทุกวัน..คนไข้เขาดีมาก เขายิ้มกับเรา....เขายอมรับเรา...มันทำให้เรามีความสุข” (ID3)

“จากการที่เราไปดูแลคนไข้ด้วยความตั้งใจ...คนไข้เขาก็ชมเรา...ขอบคุณเรา...มันทำให้เรามีความสุข...มีความสุขที่ได้ขึ้น ward” (ID4)

ส่วนที่สอง ภาพฝันที่เสริมสร้างความสุขในการเรียน ภายหลังได้ข้อมูลประสบการณ์ด้านความสุขในการได้นำเสนอผลการวิจัยแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยเพื่อตรวจสอบความตรงของข้อมูล (Member Checking) และสนทนากลุ่มเพื่อให้สร้างภาพฝันที่แสดงถึงความสุขในการเรียนร่วมกัน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นผู้วาดภาพฝันร่วมกัน ภาพฝันที่สร้างร่วมกันมี 2 ประเด็น คือการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และการสำเร็จการศึกษาในระยะเวลาที่กำหนด และมีคตินิจน์ของกลุ่มที่เป็นแรงผลักดันในการเรียนของตนเอง เพื่อให้ภาพฝันเป็นจริง คือ “มุ่งมั่น...ตั้งใจ...พยายามศึกษา...ก้าวผ่านอุปสรรค...สู่ความสำเร็จ”

ภาพฝันประเด็นแรกที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยต้องการคือ “การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น” และมีข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาที่สอดคล้องกันว่า ความต้องการเป็นบุคคลที่มีความสามารถด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นเป็นสิ่งที่นักศึกษาพยาบาลทุกคนต้องการ โดย เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะสามารถพูดคุยติดต่อสื่อสาร และขอคำปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่การมีความสุขในการเรียนและการใช้ชีวิต และสามารถขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วยได้อย่างมีความสุข

“เราว่าภาพฝันเราคือ...การที่เราไปขึ้นฝึกในแต่ละครั้งแล้วได้เจอเพื่อนที่ดี สามารถช่วยเหลือเราได้...แล้วก็เจอแต่สิ่งที่ดีๆ บนวรรค์ ...อาจารย์ดี ...เพื่อนดี...สามารถพูดคุยได้” (ID3)

“การที่เราได้ไปพบเจอกับพี่พยาบาลที่เป็นกันเอง น่ารัก ใจดี ...ก็จะทำให้เรากล้าที่จะเข้าไปหาพี่เขา...เราสามารถที่จะพูดคุยและขอคำแนะนำจากพี่เขาได้...มันดี มากๆ เลยนะ..นี่คือสิ่งที่เราต้องการเลยเวลาที่ขึ้นฝึก” (ID9)

สำหรับภาพฝันประเด็นที่สองที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยต้องการคือ “การสำเร็จการศึกษาในระยะเวลาที่กำหนด” และมีข้อมูลจากการที่นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าความต้องการสำเร็จการศึกษาในระยะเวลาที่กำหนด และการมีความสามารถด้านการเรียน เป็นสิ่งที่นักศึกษาพยาบาลทุกคนต้องการ ได้แก่ การสอบวัดความรู้ในแต่ละระดับชั้นปีผ่านเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด การสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตภายในระยะเวลาสี่ปี และการจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีความสามารถในการดูแลผู้ป่วย เนื่องจากมีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และตั้งใจเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดความรู้สึกด้านบวกต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อวิชาชีพพยาบาล เกิดแรงจูงใจในการเรียน และมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนสูงขึ้น

“ภาพฝันเราคือ...การที่เราอยากจบเป็นพยาบาลที่เก่ง...อยากทำหัตถการให้ชำนาญ ...คล่อง... แบบว่าตัดสินใจได้เด็ดขาด...คือเหมือนว่าเราได้เรียนจบ มีงานทำ สอบใบประกอบวิชาชีพได้ตามที่เราตั้งเป้าหมายไว้” (ID8)

“สำหรับเรา..ภาพฝันเราคือ...การสอบผ่านในทุกครั้งของการสอบแล้วก็สามารถเรียนพยาบาลจบได้ในเวลาสี่ปี” (ID11)

ส่วนที่สาม กิจกรรมเสริมสร้างความสุขในการเรียน เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากขั้นตอนก่อนหน้าเพื่อบูรณาการมุมมองด้านความสุขในการเรียนที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยเผชิญอยู่กับภาพฝันในอนาคตที่ปรารถนาให้เกิดขึ้นและเป็นจริงด้วยกระบวนการสนทนากลุ่มและจากการที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ร่วมกันคิด และออกแบบกิจกรรมที่ดีที่สุด เพื่อนำกิจกรรมที่เกิดขึ้นไปดำเนินการใช้จริง โดยกิจกรรมเสริมสร้างความสุขในการเรียน คือ “กิจกรรมสานสัมพันธ์ สร้างความรู้สู่ความสำเร็จ” ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่

1) การรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นขั้นตอนแรกที่เชื่อมโยงไปสู่การเตรียมความพร้อม

ของนักศึกษาพยาบาลทั้งในการเรียนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย การรวมกลุ่มของนักศึกษาพยาบาลเพื่อพูดคุยถึงเรื่องราวและปัญหาต่างๆ ทั้งในด้านการเรียนและการใช้ชีวิต และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน โดยหากมีปัญหากเกิดขึ้น นักศึกษาพยาบาลจะช่วยกันค้นหาวิธีการ หรือแนวทางในการจัดการกับปัญหานั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง

2) การเตรียมความพร้อมในการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่สำคัญต่อการเรียนรู้เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในบทเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การอ่านหนังสือและสรุปออกมาเป็นใจความสำคัญของแต่ละบทเรียน เพื่อทำความเข้าใจในบทเรียนด้วยตนเองก่อนเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาลเพื่อทบทวนความรู้ 2) การรวมกลุ่มกับเพื่อนนักศึกษาพยาบาลเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับบทเรียนและ 3) การเตรียมความพร้อมในการเรียนภาคปฏิบัติ ได้แก่ ภายหลังเลิกเรียนในแต่ละวันนักศึกษาพยาบาลมีการจัดสรรเวลาว่างของตนเอง (1-2 ชั่วโมง) เพื่อฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มเติม (อาทิ การทำหัตถการต่างๆ ทางกายภาพ) เพื่อเกิดความมั่นใจและเกิดทักษะและความเชี่ยวชาญในการพยาบาล

3) การสำรวจตนเองเพื่อแก้ไขและพัฒนาตนเอง ประกอบด้วยการสำรวจตนเองอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับข้อจำกัดหรือข้อบกพร่องของตนเองในเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นต้องปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาให้ดีขึ้นเมื่อทราบว่าตนเองมีข้อจำกัดหรือข้อบกพร่องในด้านใด ต้องค้นหาวิธีการหรือแนวทางในการแก้ปัญหา/แนวทางในการพัฒนาตนเอง เพื่อลดข้อจำกัดและข้อบกพร่องเหล่านั้น และเตรียมพร้อมสำหรับการเผชิญกับสถานการณ์ที่กดดัน หรือตึงเครียด

4) การขอคำแนะนำจากบุคคลที่ไว้วางใจ ขั้นตอนนี้ใช้สำหรับกรณีที่นักศึกษาพยาบาลเกิดปัญหาด้านการเรียนและการใช้ชีวิต โดยการพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อบอกเล่าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งขอ

คำแนะนำจากอาจารย์ หรืออาจเป็นการพูดคุยกับบุคคลที่นักศึกษาพยาบาลไว้ใจ และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ เช่น เพื่อนนักศึกษาพยาบาลด้วยกัน รุ่นพี่ของนักศึกษาพยาบาล หรือผู้ปกครอง เพื่อพูดคุยระบายความรู้สึก ขอความช่วยเหลือ หรือขอคำปรึกษาจากบุคคลนั้นๆ

ส่วนที่สี่ ผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสถานพื้นให้เป็นจริง ผู้วิจัยส่งมอบกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 2 เดือน โดยผู้เข้าร่วมการวิจัยมีการปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมอย่างน้อย 4-5 ครั้งต่อสัปดาห์ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการเสริมสร้างความสุขในการเรียนได้ชัดเจนขึ้น ในระหว่างนี้ผู้วิจัยมีการติดต่อประสานงานสอบถาม และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัยอย่างต่อเนื่อง หากบุคคลใดเกิดข้อขัดข้องสามารถติดต่อประสานงานกับผู้วิจัยได้ตลอดเวลา เมื่อครบกำหนด 2 เดือน ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อติดตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น สรุปผลลัพธ์ทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่

1) การเข้าใจในบทเรียนเพิ่มขึ้น จากการเตรียมตัวเองก่อนเรียนด้วยการอ่านหนังสือบทบทบทเรียน และการฝึกทักษะการปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลเข้าใจในบทเรียนต่างๆ เพิ่มขึ้น เกิดความมั่นใจ และมีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มขึ้น

“กิจกรรมนี้มันดีมากเลย...ทำให้เราได้เตรียมตัวเองก่อนเรียน หากเรามีเวลาพอ...ช่วยทำให้เราได้อ่านหนังสือไปก่อนเรียน...ทำให้เราเข้าใจบทเรียนต่างๆ ..พอเราไปฟังอาจารย์สอนก็ทำให้เราเข้าใจรายละเอียดต่างๆ ดีขึ้นเลย” (ID4)

2) การมีคะแนนสอบวัดความรู้ดีขึ้นและผ่านตามเกณฑ์ จากการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสอบวัดความรู้ในแต่ละรายวิชา ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ความ

เข้าใจในบทเรียนและมั่นใจในการสอบเพิ่มขึ้น และสามารถวิเคราะห์ แยกแยะและตัดสินใจเลือกคำตอบที่ถูกต้องได้ดีขึ้น ทั้งนี้ ยังทำให้นักศึกษาพยาบาลมีผลคะแนนสอบในแต่ละรายวิชาสูงขึ้นและผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดและเกิดความพึงพอใจในการเรียนร่วมด้วย

“พอเราได้มีการติวและได้มีการรวมกลุ่มกับเพื่อนก่อนไปสอบ...มันทำให้เรามั่นใจในการสอบเพิ่มขึ้น...แล้วก็มีผลการสอบดีขึ้น ...สอบผ่านมากขึ้น” (ID 3)

3) การมีความวิตกกังวลลดลง เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นโดยเฉพาะด้านการเรียนนักศึกษาพยาบาลมีวิธีการแก้ปัญหา คือการพูดคุยปรึกษากับบุคคลที่นักศึกษาพยาบาลไว้ใจ เช่น การพูดคุยปรึกษากับเพื่อนนักศึกษาพยาบาลด้วยกันโดยให้เหตุผลว่า เพื่อนมีความเข้าใจในปัญหามากที่สุดเพราะอยู่ในบริบทของการเรียนที่เหมือน กันจึงมีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลมีระดับความเครียดลดลง และรู้สึกผ่อนคลายต่อการเรียนและการใช้ชีวิตมากขึ้น สามารถเชื่อมโยงไปสู่การมีความปรารถนาที่จะพัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำให้เกิดความสุขในการเรียนรู้

“บางทีเวลาที่เรามีปัญหาเรื่องการเรียนมันก็ทำให้เราเครียด...เราก็จะคุยกับเพื่อนที่สนิทเป็นหลักเลย...เพราะว่าเพื่อนก็มีปัญหาเดียวกับเรา...มันก็ทำให้เรารู้สึกสบายใจมากขึ้นนะ” (ID 3)

อภิปรายผล

กระบวนการสุนทรียแสวงหาเป็นวิธีการหนึ่งที่มีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลปรับเปลี่ยนความรู้สึก และทัศนคติต่อการเรียน และเกิดความสุขในการเรียน ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามขั้นตอนของกระบวนการสุนทรียแสวงหา ดังต่อไปนี้

1. จากประสบการณ์ด้านความสุขในการเรียน 3 ประเด็น ได้แก่ การมีความสามารถด้านการเรียน การมีความสามารถด้านการดูแลผู้อื่นและครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากสังคม มีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุขในการเรียน โดยมาจากเหตุผลที่

ว่า การเกิดความรู้สึกด้านบวก และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เกิดความสามารถและทักษะในการดูแลผู้อื่นและครอบครัว และเชื่อมโยงไปสู่การได้รับการยอมรับจากสังคม อธิบายได้ว่ามีความสนใจใฝ่เรียนรู้ และการมีความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ต่างๆ ด้านการเรียน ส่งผลทำให้ผู้เรียนเอาใจใส่ต่อการเรียน และมีความสุขในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น^{2,8,9} ทั้งนี้ยังส่งผลทำให้ผู้เรียนมีความวิตกกังวลต่อการเรียนลดลง เกิดทัศนคติที่ดีทั้งต่อตนเอง ต่อการเรียนและต่อวิชาชีพ และเกิดความสุขในการเรียนเพิ่มขึ้น^{2,6,10} นอกจากนี้ การได้รับการยอมรับจากสังคมถือเป็นความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่ดีเป็นปัจจัยภายนอกที่มีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุขในการเรียน เกิดความพึงพอใจต่อการให้พยาบาลแก่ผู้ป่วย² และวิตกกังวลในการดูแลผู้ป่วยลดลง^{6,8,11} ดังนั้น การมีความสามารถด้านการเรียน ความสามารถในการดูแลผู้อื่นและครอบครัว และการได้รับการยอมรับจากสังคมถือเป็นประสบการณ์ด้านความสุขในการเรียน และมีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลประสบความสำเร็จด้านการเรียนเพิ่มขึ้น

2. จากภาพฝันที่ได้ “การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นและสำเร็จการศึกษาในระยะเวลาที่กำหนด” เมื่อวิเคราะห์ภาพฝันพบว่า มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเรียนภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล มีส่วนทำให้เกิดความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น อาทิ อาจารย์พยาบาล พยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วย และผู้ป่วยและครอบครัว เกิดความมั่นใจในตนเอง และมั่นใจในการให้พยาบาลแก่ผู้ป่วยโดยเฉพาะการมีความกล้าที่จะเข้าไปพูดคุยและปรึกษารื้อกับผู้อื่น และมองโลกในแง่ดีเพิ่มขึ้น⁴ อธิบายได้ว่า การที่นักศึกษาพยาบาลต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย อาจส่งผลทำให้เกิดความเครียด และขาดความสามารถใน

การปรับตัว^{2,10} แต่หากนักศึกษาพยาบาลได้อยู่ในบรรยากาศของการเรียนรู้ที่ดี จะทำให้เกิดความสุขในการเรียน⁴ เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยนและพัฒนาตนเอง และมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น^{8,11} รวมถึงการได้บรรลุเป้าหมายด้านการเรียน การได้รับการตอบสนองด้านปัจจัยในการดำรงชีวิต⁷ และการที่บทบาทของวิชาชีพส่งผลโดยตรงต่อประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาล มีส่วนทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง และเกิดความสุขในการเรียนและการใช้ชีวิต⁶ ดังนั้นการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และการสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนด ถือเป็นภาพฝันสำคัญ และมีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุขในการเรียน และมีโอกาสประสบความสำเร็จด้านการเรียนสูงขึ้น

3. จากผลการออกแบบกิจกรรม 4 กิจกรรม ได้แก่ การรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์เตรียมความพร้อมในการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การสำรวจตนเองเพื่อแก้ไขและพัฒนา และการขอคำแนะนำจากบุคคลที่ไว้วางใจเพื่อทำให้ภาพฝันเป็นจริง อธิบายได้ว่า กิจกรรมข้างต้นเกี่ยวข้องกับบริบทด้านการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ทำให้เกิดความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาล ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เกิดความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเกิดความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ และเกิดคุณธรรมจริยธรรม ทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิต^{1,7,8} และบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการโดยเฉพาะการมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น^{8,11} สำหรับองค์ประกอบของแต่ละกิจกรรมล้วนสอดคล้องกับองค์ประกอบของความสุขในการเรียน โดยเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุขในการเรียนรู้ และการใช้ชีวิต และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น¹⁰ นอกจากนี้ กิจกรรมดังกล่าวยังมีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลสนใจใฝ่เรียนรู้ เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล และเกิดความสุขในการเรียนร่วมด้วย¹⁰ ดังนั้น กิจกรรมต่างๆ ที่เน้นให้นักศึกษาพยาบาลได้ทำทั้ง ด้านการเรียนได้แก่

เปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ การเรียนร่วมกัน จึงเป็นกิจกรรมที่มีส่วนช่วยลดความวิตกกังวลให้แก่ผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขในการเรียนเพิ่มขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น⁸

4. จากการที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้นำกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมไปปฏิบัติเป็นระยะเวลา 2 เดือนการติดตามผลลัพธ์จากการลงมือปฏิบัติ พบผลลัพธ์ 3 ประเด็น คือ การเข้าใจในบทเรียนเพิ่มขึ้น การมีคะแนนสอบวัดความรู้ดีขึ้นและผ่านตามเกณฑ์ และการมีระดับความวิตกกังวลลดลง อธิบายได้ว่า จากการที่นักศึกษาพยาบาลมีปัญหาทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิต เมื่อนักศึกษาพยาบาลได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อกัน ผลที่ตามมาคือ นักศึกษาพยาบาลเกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเองและต่อวิชาชีพพยาบาล⁴ จากเหตุผลข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า การที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และมีความสามารถในการรับรู้ และการแสดงออกทางด้านอารมณ์ที่เหมาะสมกับวัย และสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความฉลาดทางอารมณ์ เกิดทักษะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ และมีความสุขในการเรียน และการใช้ชีวิตเพิ่มขึ้น^{3,6} ประกอบกับ การที่นักศึกษาพยาบาลได้อ่านและทบทวนบทเรียนก่อนเรียน และการรวมกลุ่มเพื่อทบทวนองค์ความรู้ต่างๆ ก่อนสอบ ส่งผลทำให้เข้าใจในบทเรียนเพิ่มขึ้น มีคะแนนผลการสอบวัดความรู้ในแต่ละรายวิชาสูงขึ้น และมีความเครียดลดลง โดยมีข้อมูลสนับสนุน ได้แก่ การมีความรู้ทางการพยาบาลส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลมีความเครียดและวิตกกังวลลดลง และเกิดความพึงพอใจต่อการเรียน และการดูแลผู้ป่วยเพิ่มขึ้น⁶ ดังนั้น การมีความพร้อมในการเรียนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และการเข้าใจในบทเรียนเพิ่มขึ้น⁷ มีส่วนทำให้ผู้เรียนมีคะแนนผลการสอบวัดความรู้ดีขึ้นเกิดความพึงพอใจในการเรียน^{2,9} เกิดความสุขในการเรียน³ และเกิดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น^{10,11}

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. อาจารย์พยาบาลนำกระบวนการสุนทรียแสวงหาไปใช้จัดการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาพยาบาลในทุกระดับชั้นปี โดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาลที่มีความสุขในการเรียนในระดับต่ำ เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลตระหนักและรับรู้ถึงความสำคัญของการเสริมสร้างความสุขในการเรียน และเกิดความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนและพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

2. อาจารย์พยาบาลนำกระบวนการสุนทรียแสวงหาไปใช้กับนักศึกษาพยาบาลกลุ่มอื่นๆ เพิ่มเติม อาทิ นักศึกษาพยาบาลที่มีความเครียดและวิตกกังวลต่อการเรียน เพื่อช่วยลดระดับความเครียดและความวิตกกังวลต่อการเรียน และส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เกิดความสุขในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังได้รับกระบวนการสุนทรียแสวงหาเพื่อเปรียบเทียบระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล และศึกษาประสิทธิผลของการใช้กระบวนการสุนทรียแสวงหาในการเสริมสร้างความสุขในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล และควรศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางพัฒนาและเสริมสร้างความสุขในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาลทั้งในส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เพื่อให้ผลการศึกษามีความชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำกระบวนการสุนทรียแสวงหาไปใช้ในการจัดเรียนรู้ให้แก่ นักศึกษาพยาบาลในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม อาทิ ด้านทัศนคติต่อการเรียน ด้านแรงจูงใจในการเรียนเป็นต้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ ในการเรียน

REFERENCES

1. Sinsawad P, Pittard B. Factors Related to Quality of Life of Nursing Student at Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi. *Kuakarun Journal of Nursing*, 2016; 23 (1): 8-20. (in Thai)
2. Doyle K, Sainsbury K, Cleary S, Parkinson L, Vindigni D, McGrath I, et al. Happy to Help/ Happy to be Here: Identifying Components of Successful Clinical Placements for Undergraduate Nursing Students. *Nurse Education Today*, 2017; 49: 27-32.
3. Mahakittikun K, Suwanchinda P, Chanchong W. Adolescent students' happiness. *Songklanagarind Journal of Nursing*, 2016; 36 (1): 87-98. (in Thai)
4. Sricamsuk SA, Voraharn W, Senarak W. Happiness of Undergraduate Nursing Students, Faculty of Nursing, Khon Kaen University. *Journal of Nursing Science & Health*, 2011; 34 (2): 70-79. (in Thai)
5. Bundasak T, Chaowiang K, Jangasem N. Happily Learning Among Nursing Students. *Journal of MCU Peace Studies*, 2017; 5 (1): 357-369. (in Thai)
6. Sharif F, Masoumi S. A Qualitative Study of Nursing Student Experiences of Clinical Practice. *BMC Nursing*, 2005; 4 (6): 1-7.
7. Kawsaard N, Arpanantikul M, Putwatan P. Selected Variables Related to Nursing Students' Happiness. *Thai Journal of Nursing Council*, 2013; 28 (1): 19-33. (in Thai)
8. Mark C, Heather Carter-Templeton, Rita H, Talicia T, Mark P. Attrition of Medical Students and Nursing Students with Anxiety and Depression: A Systematic Review. *Annals of Behavioral Science and Medical Education*, 2015; 21 (1): 30-37.
9. Papastavrou E., Maria D, Haritini T, Christos A. Nursing Students' Satisfaction of the Clinical Learning Environment: a Research Study. *BMC Nursing*, 2016: 1-10.
10. Thongsom P. The Development of Indicators of Happiness in Learning of Student in Nursing Science Undergraduate Programs under the Ministry of Public Health. *Journal of Nursing and Education*, 2011; 4 (1): 88-96. (in Thai)
11. Chimanlal HP. A Comparative Study of Happiness Index' in Medical and Paramedical students. *Happiness Index' in Medical and Paramedical Students*, 2015; 2 (6): 91-97.
12. Rattanapun P. What is Appreciative Inquiry? and who do you use? 2011. [cited 2016 April 14]. Available from: <https://www.gotoknow.org/posts/314324>. (in Thai)
13. Ridley-Duff JR, Duncan G. What is Critical Appreciation? Insights from Studying the Critical Turn in an Appreciative Inquiry. *Human Relations*, 2015; 68 (10): 1579-1599.
14. Trajkovski S, Schmied V, Vickers M, Jackson D. Using Appreciative Inquiry to Transform Health Care. *Contemporary Nurse*, 2013; 45 (1): 95-100.
15. Watkins S, Dewar B, Kennedy C. Appreciative Inquiry as an Intervention to Change Nursing Practice in-Patient Settings: An Integrative Review. *International Journal of Nursing Studies*, 2016; 60: 179-190.
16. Tosati S, Lawthong N, Suwanmonkha S. Development of an Appreciative Inquiry and Assessment Processes for Students' Self-Knowing and Self-Development. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2015; 191: 753-758.
17. Photisita C. Qualitative Research. Bangkok: Amarin Printing and Publishing Company Limited, 2013. (in Thai)

